

T. 32/V

34

ODPIS.

No. 259.

Ryga, dnia 15. listopada 1920 r.

W odpowiedzi na noty rosyjsko-ukraińskiej Delegacji Pokojowej z dn. 26.X.20. za No. 57, z dn. 29.X.20. za No. 62, z dn. 30.X.20. za No. 65 oraz z dn. 5.XI.20. za No. 72 - Polska delegacja pokojowa

oświadcza:
I. W sprawie oddziałów obcych:

Wbrew nocie Delegacji rosyjsko-ukraińskiej z dn. 5.XI.20. za No. 72, w której rząd rosyjski przyjął do wiadomości kategorię nieodpowiedzialności oświadczenie rządu polskiego, złożone w notach Delegacji polskiej z dn. 1. i 3 listopada r.b. za No. 242 i 243. Przewodniczący delegacji rosyjsko-ukraińskiej p. Joffe w rozmowie z zastępcą przewodniczącego delegacji Polskiej p. Wasilewskim, w dn. 2.XI.20. podniósł znowu protesty z powodu działań wojsk Bałachowicza i Petlury, obciążając odpowiedzialnością rząd polski i powołując się ponownie na rozkaz nakazowania w Berdyczewie.

Tobac powyższego Delegacja Polska stwierdza niniejszym i wyjaśnia po raz ostatni:

- 1/ iż żadnej odpowiedzialności rząd polski za działania oddziałów Bałachowicza i Petlury nie ponosi;
- 2/ iż na terytorjach zajętych przez wojska polskie, począwszy od dn. 2.XI.20. takie oddziały się nie znajdują, zaś te, które się znajdowały zostały rozbrojone;
- 3/ iż powoływanie się na posiedzenia berdyczowskie jest nieścisłe, zarówno pod względem formalnym jak i merytorycznym, a mianowicie:
 - a/ oświadczenie p. Joffego, złożone w dn. 12.XI.20. jakoby już dn. 18.X.20. Delegacja Polska w Berdyczewie złożyła zobowiązanie za wojska Petlury jest nieścisłe, ponieważ pierwsze posiedzenie tejże komisji odbyło się dopiero dn. 21.X.20.
 - b/ co do oświadczenia złożonego w dn. 23.X.20. przez pułkownika Boldekuła - to Joffe omija milczeniem złożoną na temże posiedzeniu w dn. 23.X.20. o godz. 14-tej pisemną odpowiedź na zapytanie delegacji rosyjsko-ukraińskiej, która to odpowiedź przesyła się przy niniejszym /załącznik No. 1/ i która stwierdza, że Delegacja Polska nie jest kompetentna do udzielania w imieniu Nacz. Dow. W.P.

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

694

wyjaśnień dotyczących wzajemnego stosunku armji polskiej i armji ukraińskiej.

Ze oświadczenie powyższej delegacji polskiej było całkowicie słusznem również stwierdza korespondencja telegraficzna pomiędzy Naczelnem Dowództwem Wojsk Polskich a Dowództwem Głównem armji rosyjskiej i ukraińskiej, załączona przy niniejszym /załącznik No.2/ Depesza Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich z dnia 14.X.20. za No.47529/II i załącznik No.3 odpowiedź Głównego Dowództwa Wojsk ~~Rosyjskich~~ Sowieckich z dn. 15.X.20. No.6/2, z których to depeesz wyraźnie wynika, iż Delegacja berdyczowska powołana była do wyjaśnienia jedynie sprawy wynikającej z punktu 8-go umowy o rozejmie. Jednocześnie należy podkreślić, iż delegacja pokojowa rosyjsko-ukraińska w dn.27.X.20. otrzymała ze źródła najzupełniej kompetentnego, a mianowicie od Polskiej Delegacji Pokojowej w Rydze oświadczenie, iż rząd polski i Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich nie ponosi żadnej odpowiedzialności za działania wojsk Petlury i Bałachowicza./Pismo delegacji Pokojowej Polskiej No.216. potwierdzone następnie dn.1. i 3.XI.20. pismami NNo. 242 i 243./

4/ Delegacja Polska musi zwrócić uwagę, iż protesty przeciwko działaniom wojsk Petlury i Bałachowicza, jak również próby tendencyjnego oświetlania stanowiska Polski, specjalnie zaś Nacz.Dow. W.P. wobec tych oddziałów, ogłoszone przez radio moskiewskie w dn. 31.X.20. i 1.XI.20 oraz ogłoszone w notach Delegacji rosyjsko-ukraińskiej z dn. 26.X.20. No.57 z dn.29.X.20 No.62 i z dn.30.X.20. No.65. nie mają żadnych podstaw prawnych. Zgodnie z preliminarjami pokojowymi, zobowiązania wynikające z art. I. Preliminarjów weszły w życie dopiero z dniem 3.XI.20.; ogłoszone zatem uprzednio protesty muszą być uważane jako chęć inspirowania. Naczelnemu Dowództwu W.P. nie otrzymywania takich zobowiązań, które dłań z preliminarjów pokojowych wcale nie wynikają.

5/ Wspomniany w nocie z d.5.XI.20. za No.72 fakt, iż ze strony rosyjskiej nie było żadnych prób wykorzystania sześciu dniowego terminu pomiędzy podpisaniem umowy o rozejmie, a wejściem jej w życie - stanowczo nie odpowiada rzeczywistości. W tym czasie bowiem była atakowana, a przejciowo nawet zajęta stacja Kojdanowo, pozatem wg. posiadanych zupełnie ściślych wiadomości,

12-ta armja sowiecka otrzymała rozkaz ataku w dn. 18.X.20 aż do godz 24-ej na całym swym froncie, celem zajęcia Olewska, zwiahła i szeregu innych miejscowości, przyczem rozkaz był wydany za podpisem Dowódcy armji i Komisarza Wojennego, hasła zaś oficjalne, pod którymi była prowadzona agitacja, mająca za zadanie skłonić żołnierzy armji rosyjsko-ukraińskiej do ataku, brzmiały: "pokażemy białym panom, że mamy jeszcze siłę, - nie brak jeszcze prochu w naszych ładowniach." Dosłowny tekst powyższego rozkazu wraz z numerem i podpisami, może być na żądanie Delegacji rosyjsko-ukraińskiej przedłożony.

Tem niemniej i owa zupełnie bezcelowa ofenzywa i rozlew krwi nie zostały przez Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich podniesione ani komentowane, a to celem uniknięcia zbytecznej korespondencji i zaostżenia wzajemnych stosunków.

Pragnąc jedynie wyjaśnić każdą sprawę mogącą budzić zaniepokojenie u strony przeciwnej, rząd polski nie uchylił się od przyjęcia powyższych protestów do wiadomości i udzielił na nie odpowiedzi, które uważał za stosowne.

II. W sprawie oddziałów gen. Zeligowskiego, poruszonej w nocie rosyjsko-ukraińskiej Delegacji Pokojowej z dn. 30.X.20. za No. 65 - Polska Delegacja Pokojowa stwierdza, iż podniesienie tej sprawy przez Delegację rosyjsko-ukraińską stoi w sprzeczności z ustępem końcowym art. I. umowy o preliminarjach, ponieważ w działaniach gen. Zeligowskiego nie było niczego, coby wskazywało na możliwość zbrojnego zatargu wojsk gen. Zeligowskiego z armją sowiecką.; natomiast działalność wojsk gen. Zeligowskiego mogła wpływać jedynie na układ stosunków polsko-litewskich.

Wobec powyższego Polska oświadcza, iż nota Delegacji rosyjsko-ukraińskiej z dn. 30.X.20. za No. 65 jest aktem mieszania się strony przeciwnej w wewnętrzne stosunki armji polskiej, względnie w stosunku Polski z jej sąsiadami. Zatem rząd polski przyjmuje do wiadomości protestu co do działań wojsk gen. Zeligowskiego.

Przewodniczący Polskiej Delegacji Pokojowej.

Do Pana Przewodniczącego

Rosyjsko-Ukraińskiej Delegacji Pokojowej

w Rydze.

Za zgodność odpisu:

260 Konf. Pokoj.

T. 32/V

35

Szanowny Panie Przewodniczący.

Przyjmując do wiadomości oświadczenie Pańskie, że oddziały Rewolucyjnej Armji Polskiej zostały przeniesione do Smoleńska nie w celu uzupełniania, lecz w celu rozformowania, prosić muszę wszakże o odpowiedź na zapytanie, tyczące agitacji w obozach jeńców polskich.

W sprawie poruszenia przez Pana kwestji jakoby już po podpisaniu preliminarji pokojowych zostały przez Polskę zorganizowane, zaopatrzone i przepuszczone przez front armje gen. Bałachowicza i Petlury, jestem zmuszony stwierdzić, że informacj Pańskie w tej sprawie nie odpowiadają rzeczywistości, ponieważ oddziały Petlury walczyły na froncie polskim od dnia 24. kwietnia 1920r., oddziały gen. Bałachowicza od dnia 9. czerwca 1920r. w chwili zaś zawierania rozejmu oddziały te znajdowały się na froncie, te zaś ich części, które znalazły się poza linią Wojsk Polskich zostały po dniu 2. listopada, zgodnie z umową o rozejmie, rozbrojone.

Uważam przytem, że powracanie do faktów, wyjaśnionych, jak sądzę, dostatecznie w notach Delegacji Polskiej Nr. 216 z dn. 27.X., 242 z dn. 1.XI., i 243 z dn. 3.XI. 20r. - nie stwarza warunków sprzyjających pertraktacjom mającym na celu pokój definitywny.

Proszę przyjąć Panie Przewodniczący, wyrazy mego prawdziwego szacunku.

Do Przewodniczący Polskiej Delegacji
Pana Przewodniczącego Pokojowej:
Rosyjsko-Ukraińskiej Delegacji
Pokojowej w Rydze.

Za zgodność odpisu:

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

К о н і я.

Р. С. Ф. С. Р.

У. С. Р. Р.

Мирная Делегация
по переговорамъ
съ Польшей.

15 Ноября 1920 р.
Но. 83

Милостивый Государь

Господинъ Предсѣдатель

Въ отвѣтъ на Вашу ноту за Но 252 отъ 14 ноября ч.г. я позволяю себѣ сообщить Вамъ, что по имѣющимся у насъ свѣдѣніямъ сообщаемые въ указанной нотѣ факты не соотвѣтствуютъ дѣйствительности.

Указанныя въ этой нотѣ формированія добровольческихъ отрядовъ изъ числа находящихся въ россійско-украинскомъ плѣну польскихъ военнопленныхъ дѣйствительно имѣли мѣсто, но не въ Смоленскѣ, какъ ошибочно указано въ упомянутой нотѣ, а въ Бобруйскѣ и еще до Октября. Но уже въ началѣ Октября т. е. еще до подписанія въ Ригѣ Россійско-Украинскаго-Польскаго прелиминарнаго мира, военное командованіе, полагая необходимымъ таковыя формированія въ періодъ мирныхъ переговоровъ, издало приказъ о прекращеніи ихъ и въ Смоленскѣ эти части были доставлены для расформированія.

Принимая во вниманіе, что прелиминарный мирный договоръ вовсе не обязываетъ Россію и Украину къ подобнымъ дѣйствіямъ, иби ст. II договора запрещаетъ только поддержку "чужихъ военныхъ дѣйствій противъ другой стороны", а означенные отряды, входя въ составъ россійско-украинской арміи не могли приизводить военныхъ дѣйствій, называемыхъ "чужимъ и во всякомъ случаѣ подчинялись бы условіямъ перемирія съ другой стороны обязательство" не создавать и не поддерживать организаціи, ставящихъ своей цѣлью вооруженную борьбу съ другой договаривающейся стороной" принято въ ст. II-ой прелиминарнаго договора только, какъ условіе должествующее быть включеннымъ въ мирный трактатъ, принимая также во вниманіе, что Польша въ своемъ пониманіи ст. II-ой прелиминарнаго договора не выполняла даже указанныхъ постановленій, организовав

снабдивъ и припустивъ черезъ свой фронтъ арміи Балаховича, Петлюры и др., послѣ подписанія и установленія перемирія, - принимая все это во вниманіе необходимо признать вышеуказан- ные дѣйствія россійско-украинскаго военнаго командованія чрезвычайно лояльными и идущими далеко за предѣлы выполне- нія буквы прелиминарнаго договора.

Доводя объ изложенномъ до свѣдѣнія Вашего, Госпа- динь Предсѣдатель, я немедленно сношусь съ моимъ правитель- ствомъ на предметъ болѣе детальной привѣрки сообщенныхъ Ва- ми свѣдѣній.

Примите, Господинь Предсѣдатель, увѣренія въ со- вершеннѣйшемъ моемъ уваженіи.

/-/ А. Иоффе.

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Р.С.Ф.С.Р.

У.С.Р.Р.

Мирная Делегация
по переговорамъ
съ Польшей.

18 Ноября 1920 г.
Но 88.

Милостивый Государь

Господинъ Предсѣдатель .

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Настоящимъ позволяю себѣ сообщить Вамъ нижеслѣ-
дующее:

По только что полученнымъ отъ моего Правительства
сообщеніямъ, Предсѣдатель Польской Части Смѣшанной Военно-
Согласительной Комиссiи въ Минскѣ, полковникъ Р и б а к ъ
заявилъ Предсѣдателю Россійско-Украинской Части той же
комиссiи, что никакія распоряженія объ отводѣ польскихъ
войскъ на предусмотренную договоромъ о перемиріи линію имъ
еще не получены.

Это заявленія тѣмъ болѣе странно, что подпи-
санный въ Ригѣ 14 Ноябрѣ протоколъ былъ по просьбѣ Поль-
ской Мирной Делегации переданъ въ Минскъ черезъ руссiйское
военное командованіе и своевременно врученъ господину пол-
ковнику Рыбаку.

Оставляя въ сторонѣ вопросъ разъясненія Госпо-
дина Полковника Рыбака, — я вынужденъ указать, что мое Пра-
вительство и Правительство У.С.С.Р. во всякомъ случаѣ
разсматривали бы неисполненіе подписаннаго въ Ригѣ 14 Нояб-
ря протокола, какъ самое грубое нарушеніе со стороны Поль-
шій взятыхъ ею на себя обязательствъ и сдѣлали бы изъ
этого соответствующіе выводы.

Я совершенно не сомнѣваюсь, однако, что при со-
дѣйствіи Вашемъ, Господинъ Предсѣдатель, обязательства озна-
ченнаго протокола будутъ Польшей своевременно и безысловно
лояльно выполнены.

Пользуюсь случаемъ, что бы сообщить Вамъ и о
другихъ фактахъ имѣющихъ мѣсто на фронтѣ и точно также

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

неспособствующих налаживанію мирныхъ стншеній между Россіей и Украиной съ одной стороны и Польши съ другой.

За послѣдніе дни по полученнымъ съ мѣсть въ сообщеніямъ чрезвычайно участились случаи перехода въ Петлюровскія войска въ качествѣ добровольцевъ офицеровъ и унтеръ-офицеровъ Польской Арміи.

Рабоче-Крестьянское Правительство Россіи и Украины отлично понимаетъ, что это есть послѣдняя попытка недовольныхъ російско-украинско-польскимъ прелиминарнымъ миромъ наиболее яркихъ выразителей классовыхъ интересовъ польскаго землевладѣнія на Украинѣ вести борьбу противъ украинскаго крестьянства во имя защиты своихъ личныхъ корыстныхъ интересовъ, - но именно потому Россія и Украина въ своей борьбѣ противъ повстанческихъ петлюровскихъ бандъ должны будутъ разсматривать означенныхъ польскихъ гражданъ, какъ самихъ слостныхъ контрреволюціонеровъ, а такъ какъ петлюровскія банды не разсматриваются какъ регулярная армія, но какъ бунтовщики, то и за сражающихся въ ихъ рядахъ вышепоимѣнованными польскими гражданами не будутъ признаваться права честныхъ солдатъ враждебной арміи, а въ случаѣ ихъ лѣненія, не будутъ признаваться права военноплѣнныхъ.

Въ ожиданія отвѣта Вашего, Господинъ Предсѣдатель, пользуюсь случаемъ возобновить увѣренія въ совершенномъ своемъ уваженіи.

/-/ А. Иоффе.

SZKIC PROJEKTU ODPOWIEDZI NA NOTE ROSYJSKA Z DN. 18.XI.20.

Szanowny Panie Przewodniczący.

Ponieważ w nocy Pańskiej z dn. 18.XI.20. za Nr. 88 nie jest wskazana data dnia w którym płk. Rybak złożył swoje oświadczenie, jest mi niezwykle trudno ocenić, czy interwencja Delegacji Rosyjsko-Ukraińskiej nie jest wogóle pozbawiona przyczyn do wzbudzenia przypuszczeń, iż zarządzenia Władz Polskich, wynikające z protokołu z d. 14.XI.20. uległy upóźnieniu.

Zdziwienie, wyrażone przez Delegację Rosyjsko-Ukraińską, iż deklaracja płk. Rybaka jest tem więcej niezrozumiałą, iż protokół z dnia 14.XI.20. był wręczony w swoim czasie płk. Rybakowi przez władze wojskowe rosyjskie - dowodzi jedynie, iż Delegacja Rosyjsko-Ukraińska nie jest oznajmiona z instrukcją i regulaminem prac Mieszanej Komisji Rozjemczej, ustalonymi w Baranowiczach za zgodą stron obu, w których zastrzeżono, iż Mieszana Komisja Rozjemcza nie ma prawa wydawania rozporządzeń wprost do oddziałów stron obu, a tylko odwoływać się do dowództwa armji, lub Nacz. Dow. stron obu.

Jednocześnie donoszę Panu, iż w dniu dzisiejszym otrzymałem od Rządu mego zawiadomienie, iż zgodnie z umową naszą z dnia 14.XI.20. w dniu 19.XI.20. rozpocznie się wofanie Wojsk Polskich na linję państwową, oraz że odnośne rozkazy zostały w tym celu wydane.

Zaznaczam, iż Rząd Polski, podobnie jak i Rząd Pański, oraz Rząd U.S.R.R. uważa również. że ewentualne niedotrzymanie protokołów z dnia 14.XI.20., jako naruszenie traktatu i również byłby zmuszony wyciągnąć z tego odpowiednie konsekwencje.

Co do spraw służby byłych oficerów i podoficerów armji polskiej w oddziałach Petlury, to oświadczyć muszę, iż aczkolwiek z przykrością dowiedziałem się o barbarzyńskich środkach, jakie Rząd Pański ma zamiar stosować do żołnierzy oddziałów Petlury, tem niemniej wg. wiadomości, jakie posiadam, obywatele polscy, ani też wojskowi Wojsk Polskich w oddziałach Atamana

opuszczone w ostatecznej redakcji.

Petlury nie służą, a wskutek tego rozporządzenie Rządu Rosyjskiego ani też Rządu Ukraińskiego w tej sprawie Polski nie dotyczą.

Za zgodność odpisu:

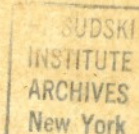
PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

703

Redakcja ostateczna.

279. Konf. Pokoj.

Szanowny Panie Przewodniczący.

W odpowiedzi na notę Pańską Nr. 88 z dn. 18. b. m. mam zaszczyt odpowiedzieć co następuje:

Według wiadomości, które dziś od Rządu mggo otrzymałem, zgodnie z umową naszą z dn. 14. b. m. Wojska Polskie rozpoczną cofanie się na polskie państwowe terytorjum w dniu 19. b. m. i odnośne rozkazy zostały w tym celu wydane.

Uważam przeto, że sprawa podniesiona w pierwszej części Pańskiej noty jest bezprzedmiotowa, wobec braku zaś daty dnia, w którym płk. Rybak złożył swoje oświadczenie jest mi trudno ocenić, czy oświadczenie to nie wynikało wyłącznie z trudności komunikacji telegraficznej, na co przy ustaleniu daty wycofania wojsk zwracaliśmy uwagę. Muszę nadmienić przytem, iż fakt dostarczenia płk. Rybakowi protokołu z dnia 14. b. m. bynajmniej kwestji tej nie przesądza, gdyż w myśl instrukcji i regulaminu wojskowej mieszanej Komisji Rozjemczej, ustalonych w Baranowiczach za zgodą stron obu, Mieszana Komisja Rozjemcza nie ma prawa wydawania rozporządzeń wprost do oddziałów armji obu stron, lecz obowiązana jest odwoływać się w tym celu do dtwa armji, lub Naczelnego Dowództwa obu stron.

Co do drugiej podniesionej w nocie Pańskiej sprawy oświadczyć muszę, że według wiadomości, jakie posiadam, obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, ani też wojskowi wojsk polskich w oddziałach Atamana Petlury nie służą, a wskutek tego rozporządzenia Rządu Rosyjskiego czy Ukraińskiego, jakiegokolwiek ze względów ogólnoludzkich nasuwałyby się nam w stosunku do nich zastrzeżenia, Polski nie dotyczą.

Proszę przyjąć wyrazy mego prawdziwego szacunku i poważania

Do Pana Przewodniczącego
Rosyjsko-Ukraińskiej

Delegacji Pokojowej
w Rydze.

Przewodniczący Polskiej Delegacji
cji Pokojowej:

z zgodnością odpisu: